עיריית רמת־גן
אגף החינוך

ה׳ אב תשפ״ב
02 אוגוסט 2022
סימוכין: 0963-16781

<u>סיכום ועדה לקידום מעמד הילד - 29.06.2022</u>

הפגישה התקיימה בתאריך ה- 29 ביוני באמצעות ה- ZOOM, בהשתתפות:

חגי אשר - מ״מ ראש העיר ויו״ר הועדה לקידום מעמד הילד
אורית איתיאל - מנהלת אגף החינוך
גילה טאושטיין - מנהלת אגף לשירותים חברתיים
אירית מנדלסון – ס. מנהלת אגף החינוך ומנהלת מחלקת נוער, צעירים וסטודנטים
ניריט דוד - מנהלת מחלקת גני ילדים
טובה פלר - מנהלת השירות הפסיכולוגי החינוכי
שרה כהן - מנהלת מחלקת פרט ומשפחה
ריקי קסוטו - מנהלת המחלקה לילדים ולנוער בסיכון360
אבי סרוסי - אגף הביטחון והאכיפה - מנהל מחלקה
מעיין ליטוין - מחלקת נערות וצעירות
קמליה גולן - מנהלת היחידה לנערות וצעירים
ניבה קורן - סגנית מנהלת מחלקה חינוך יסודי
עינב דלח - יו״ר הנהגת ההורים העירונית

<u>אורית:</u>

הוועדה לקידום מעמד הילד הינה ועדה סטטוטורית משותפת לרווחה ולחינוך הנתונים יוצגו ע״י ריקי קסוטו , מנהלת מחלקת ילדים ונוער בסיכון מטעם התוכנית הלאומית 360.

התכנית מתוקצבת ע״י 360 ובתוספת תקציב מהעירייה.

ברמת גן מופעלים תחת התכנית ובתקצוב משותף המרכז לגיל הרך בעמידר ומרכז המתבגרים .

עיריית רמת־גן
אגף החינוך

ריקי :

רקע לתכנית 360 - תכנית לאומית הוקמה בעקבות ועדת שמידט בשנת 2003, במטרה לצמצם את היקף הילדים ובני הנוער החיים במצבים המסכנים אותם.

התוכנית היא בין משרדית וכוללת את משרד החינוך, משרד הרווחה, משרד הבריאות, משרד הקליטה ומשרד הפנים.

התכנית פועלת ב- 185 רשויות ומתוקצבת ע״י הממשלה בסך 220 מיליון ₪.

שלושה בסיסים לתוכנית 360

1. סמכות ואחריות – התוכנית מאפשרת לרשויות לבחור את המענים המתאימים ביותר מתוך מגוון תכניות שמציעים משרדי הממשלה.
2. הוא קבלת החלטות –הילדים במרכז וסדרי העדיפויות באמצעות עבודה בין-משרדית.
3. שפה אחידה ל״מיהו ילד בסיכון״ ומדידה משותפת עבודה מבוססת נתונים, יש מערכת ממשלתית ודרכה אנחנו נותנים כל מענה.

מיהו ילד בסיכון?

ילדים ובני נוער בגיל לידה עד 18 החיים במצבים המסכנים אותם בסביבתם ובמשפחתם וכתוצאה מכך נפגעה יכולתם לממש את זכויותיהם.

תחומי הסיכון בהתאם לאמנה לזכויות הילד :

- פגיעה בבריאות פיזית ונפשית
- השתייכות למשפחה
- למידה ורכישת מיומנויות
- ביטחון ורווחה רגשית
- השתייכות חברתית
- הגנה מפני התנהגויות סיכון
- הגנה מפני אחרים

מצבים מגבירי סיכון:

- מצוקה כלכלית
- מצבי משבר במשפחה
- מעברים, הגירה והשתייכות לקבוצות מיעוט
- מוגבלויות ולקויות למידה

איך מתנהלת התוכנית ברשות:

- ועדה יישובית אצל מנכ"ל העירייה פעמיים בשנה
- ועדה מחוזית בהשתתפות מפקחים מחוזיים אחת לשנתיים
- ועדות גילאיות בין משרדיות פעמיים בשנה – פעמיים בשנה נפגשים רווחה, חינוך, בריאות, קליטה ועלייה וביטחון לוועדה של הגיל הרך , היסודי והעל יסודי
- צוותים מלווים בתוך המענים – בתוך המענים של 360 אנחנו מקימים צוותי חינוך-רווחה במטרה למקצע את המענים ולעשות עבודה בין-משרדית.

בתוך המענים יש לנו את היחידה ההתפתחותית ברמת עמידר

- היחידה שייכת לאגף החינוך בפיקוח משרד הבריאות
- קבוצות הגיל לידה - 6
- תקציב התוכנית הלאומית הוא 390,417 ₪

המענה השני הוא מרכז הורים מתבגרים

- שייך לאגף לשירותים חברתיים
- קבוצות גיל 6-18
- 100 משתתפים מטופלים בשנה
- היקף התקציב הוא 429,235 ₪

סך התקציב שיש לעיר בתוכנית הלאומית הוא 819,652 ₪

<u>אורית:</u>

העיר קיבלה מחמאות מהמנהלות המחוזיות על זה שבחרנו כעיר לשים התקציב על 2 תכניות ולתת טיפול עומק להבדיל מערים אחרות שפיזרו את התקציב בין הרבה מענים אבל לא יצרו שני מנגנונים יציבים לעיר. העיר גם מוסיפה תקציב לשני המנגנונים האלה.

ריקי:

נתונים מתוך המענים

היחדה ההתפתחותית רמת עמידר לשנת 21-22:

מספר הילדים שנמצאים בקצה רצף הסיכון ומשולבים במענה - 9%. יש יותר בנים מבנות ורוב הגילאים הם 5-6.

במרכז המתבגרים הנתונים מתהפכים ויש יותר בנות מבנים, ורוב הגילאים הם 13-15.

מאפייני הסיכון:

כשאנחנו ממלאים את הדוחות אנחנו בודקים מהם מאפייני הסיכון של הילדים המשולבים במענה.

- קיום פיזי בריאות והתפתחות – האם הילדים מקבלים את כל מה שהם צריכים ברמה הפיזית וההתפתחותית. טיפול פיזי לא מתאים, האם יש השגחה הורית או לא, האם יש להורה קושי בטיפול בילד.
- השתייכות למשפחה – הקושי בקשר הרגשי של הילד עם ההורה, קושי בהתמודדות ההורים עם התמודדות הילדים והצבת גבולות. אפשר לראות שיש יותר קושי בגילאי 6-18 ופחות בגיל הרך.
- למידה ורכישת מיומנויות – מתייחס לנושא של הורים שמתקשים לתת העשרה לילד, מן הסתם רואים את זה יותר בגיל הרך. הגיל הרך אנחנו נותנים יותר מענה באיתור ומניעה ולכן אפשר לראות שכן יש הורים שנותנים לילדים את המענים הפיזיים והבריאותיים שהם צריכים.
- רווחה ובריאות רגשית – קושי רגשי. בגיל הרך אנחנו מדברים על הרטבה, בגילאים הבוגרים יותר זה הפרעות אכילה, חרדה, תגובה רגשית שאינה תואמת את הסיטואציה.
- השתייכות ושייכות חברתית – ילדים שמתקשים לייצר קשר עם אחרים וילדים שקשה להם להשתלב בתוך המסגרת. פה אנחנו רואים שהנתונים דומים גם גיל הרך וגם ביסודי.
- הגנה מפני אחרים – להגן על הילדים מפני ניצול כלכלי/פיזי/רגשי, אם זה מתוך המשפחה או מישהו אחר.
- הגנה מפני התנהגויות סיכון – את זה אנחנו לא רואים במענים. מדבור בילדים שרוצים לפגוע בעצמם.

עיריית רמת־גן
אגף החינוך

תיאור חוזקות הילדים המשולבים במענים

כשאנחנו מדברים על ילדים אנחנו גם מתייחסים לחוזקות שלהם. יש מספר פרמטרים שאנחנו בודקים:

- תפיסה עצמית חיובית – ילדים שמגלים עניין בסביבה, מסתגלים לשינויים, דוחים סיפוקים ומרגיעים את עצמם. אנחנו רואים שבגיל הרך יש יותר.
- יכולות רגשיות וחברתיות – אומרים מה הם מרגישים, מביעים דאגה לזולת, מאפשרים לאחרים דעת מה הם צריכים.
- מעורבות חברתית – יוזמים פעילות משותפת עם ילדים אחרים, פעילים בתוך קבוצה.
- מצוינות – הדרך שבה ילדים משתמשים בדימיון, ביכולת שלהם לגוון בתכני המשחק ליצור תכני משחק.
- קשר הורה-ילד – הורים שמזהים ומתייחסים לשינוי במצב הרגשי של הילד, מעודדים ומשבחים הזדמנויות ומעודדים לקחת אחריות.

בשנת 22-23 השאלון יורחב ויתייחס לרמת הסיכון ביחס לחוזקותיו של הילד, מיפוי הכלים הרגשיים של הילד וזיהוי הפוטנציאל הרגשי.

המענים בעיר – מצ״ב מצגת

מענים לגיל הרך 0-6

3 מרכזים לגיל הרך	יחידה התפתחותית שפ"ח	תוכנית מס"ע התפתחותי בגנים (שפ"ח)	תוכנית מס"ע התנהגותי בגנים(שפ"ח)	Baby שפ"ח
גנים מכילים	יחידת טראומה (בשפ"ח)	השתלמויות לאחיות טיפות חלב	מורים לעברית בגני הילדים	סדנאות להורים בנושא חינוך לעולים
הכנה לכיתה א' – קליטה ועלייה	מתנה ליולדת	שילוב סטודנטית לעו"ס כהדרכה למשפחות עם קשיים	מעון רב תכליתי	סיוע כלכלי – סל לתינוק
שילוב קן לאם	2 מרכזי הרמוניה	הדרכה הורית לאוכלוסייה חלשה	הדרכה לאימהות צעירות (17-18)	שילוב סומכת

עיריית רמת־גן
אגף החינוך

מענים לגילאי יסודי 7-12

6 מועדוניות לילדים בסיכון 6-10	4 מועדוני מתבגרים צעירים (10-13)	מכינה למניעת נשירה	40 טיפולים רגשיים ארוכי טווח בבי"ס (שפ"ח)	25 טיפולים רגשיים קצרי טווח בבי"ס (שפ"ח)
50 קבוצות טיפוליות בבתי הספר (שפ"ח)	10 קבוצות טיפוליות לצוותים חינוכיים	תוכנית לאומית לאובדנות	יחידת חוק נוער	מרכז הורים – מתבגרים
תוכנית מס"ע לילדים עם בעיות התנהגות	יחידה לטיפול בטראומה (שפ"ח)	שילוב ילדים בסיכון במסגרות חוץ ביתיות	קב"סים לאיתור ומניעה	2 מועדוניות חינוך ומועדונית משותפת
מרכז משפח"ה	הערכה פסיכיאטרית לכ- 100 ילדים בשנה בסיכון (שפ"ח)	תמיכה בעולים במשבר הגירה	מרכזי מהו"ת	לווי פסיכולוגית בתנועות הנוער

מענים לעל יסודי 13-18

הכנה לשירות הצבאי	קידום נוער בתיכוניים	מרכז נוער עירוני	5 מועדוני נוער שכונתיים	בית פרידמן- גשר לנוער
עו"ס בתיכונים	מרחב הלב	ניידת איתור	מרכז לנערה חנ"מ	מרכז לנערה
מט"ל	דלת פתוחה	2 מועדוני נוער דתיים	אולפן לעברית	תגבורים לימודיים

ניתן לראות במענים את שיתוף הפעולה ושילוב של האגפים השונים, מה שמביא לידי ביטוי את תפיסת 360 על הילד. ריבוי המשאבים נותן הרבה יותר מסכום חלקיו.

אתגר עירוני - בריאות הנפש (ניכר גם ברמה הארצית)

אנחנו מתמודדים עם קשיים רגשיים שהתעצמו בעקבות משבר הקורונה – הציפייה לחזרה לשגרה, המתחים המצטברים במשפחות, המשבר הכלכלי, החשש מהתמודדות בחזרה למסגרות הלימודיות וההתמכרות למדיה.

<u>האתגרים :</u>

- זמני המתנה ארוכים לאבחון פסיכיאטרי של שנה ויותר
- מענה טיפולי – גם אם הילד אובחן, אין מספיק כוח אדם למענה טיפולי
- המתנה לבתי ספר עם אפיון נפשי – רשימות המתנה
- תלמידי חוץ עם אפיון נפשי – אין לנו בית ספר ששייך לבריאות הנפש ולכן אנחנו מוציאים תלמידים שלנו למסגרות חיצוניות

<u>אורית:</u>

החלטנו להביא לכאן את האתגר כי אנחנו אמנם נותנים מענה בבתי ספר לליקוי למידה מורכבים, בעיות על הספקטרום האוטיסטי, מענה לבעיות התנהגות מורכבות בספארי, ברמת אפעל ובסביון, אבל אין לנו מענה לבעיות נפשיות שלאט לאט מתרבות ומתעצמות. שוחחנו עם ראש העיר על הצורך לפתוח מסגרת לילדים עם בעיות נפשיות וזה בעצם האתגר כרגע. מדובר כיום ב 120 ילדים עם בעיות נפשיות שאנחנו לא נותנים להם מענה מיטבי והם משובצים לפעמים בכיתות רגשיות שזה לא המקום שלהם. בבית ספר מסוג זה מדובר בשישה ילדים בכיתה.

נשמח לשמוע את דעתכם – רעיונות, תובנות והערות לדברים שריקי הציעה.

<u>עינב:</u>

אחד הנתונים האחרונים שהצגת הוא מטריד כי אם בעבר היו סיבות מאוד מסוימות להגדרת נוער בסיכון, היום בעקבות הקורונה הסיכון הוא הרבה יותר רחב. ילדים "נורמטיביים" היום נכנסים להגדרה של נוער בסיכון מטעמים רגשיים והתמודדויות רגשיות מאוד מורכבות. צריך לבחון המענה הרגשי שיש לתת לילדים מגילאים צעירים ועד גילאי 18 ואילך כי זה לא נגמר בגיל 18. שעשיתם נכון שביקשתם את זה, צריך לבחון איזה מענה ניתן לתת בעיר ולבדוק מה עוד ניתן לעשות.

<u>אורית:</u>

הצגנו עשרות מענים עירוניים תוספתיים. גם למורכבות רגשית יש ספקטרום. לכל ילד יש קשיים רגשיים כאלו ואחרים בגיל ההתבגרות ובצמתים משמעותיים בחיים. יש גם אחריות אישית של המשפחה. אנחנו עושים הרצאות וסדנאות להורים.

כאן אנחנו מדברים על ילדים בסיכון שזו כמות יחסית נמוכה בעיר. בנוסף למענים שהוצגו יש גם את המסגרות הכוללניות כמו תיכון איתן, שנותנים מענה פרטני

וליווי. לקושי הרגשי צריך לתת מקום אבל הוא לא צריך לצבוע את כל התוכנית החינוכית. הורים הרבה פעמים רוצים לעקוף את הקושי אבל הוא חלק מתהליך של התפתחות, אנחנו צומחים ממשברים.

אנחנו הגשנו כרגע בקשה לפתוח מרכז הורים-מתבגרים נוסף בצפון העיר לאור הצלחת המרכז הקיים. בנוסף, המרכז לגיל הרך בגרונר עובר מקום וייתן מענה לאוכלוסייה רחבה יותר.

שרה:

במרכז מתבגרים-הורים יש משפחות שזה לא מספיק להם והן מקבלות גם מענה בתוך הבית במקרי קצה. יש צוותים שמתאימים את החליפה גם בתהליך היומיומי בבית.

מעיין עו"ס:

אנחנו מאוד עסוקים גם בחלק הנפשי. אנחנו מוצפים בפניות ועסוקים בלפתח את המענים. ריקי הזכירה את המט"ל ואת המרכז לנערה ונשמח לסיוע, ואנחנו עובדים בצורה מאוד אינטנסיבית בהפניות מבתי הספר. מט"ל יכול לתת מענים נוספים וחשוב מאוד שתהיה הפנייה ממוסדות החינוך למענים הרחבים יותר.

טובה:

תמיד יהיה פער בין הכמות של הילדים שצריכים סיוע לבין המענה. הפער היום הוא יותר גדול ושני הקצוות הועצמו. אחד מהם הוא הנושא של בריאות הנפש וקופות החולים שפחות מצליחים לתת את המענים וההמתנות מאוד מאוד ארוכות. לכן אנחנו כעיר מנסים להרחיב את המענים. שנה שעברה נפתחו שתי קבוצות לנעים **שאותרו בבתי הספר. לפעמים לבתי הספר אין מענה מתאים.**

חגי:

התוכנית עברה גלגולים ותוספות. נכון שבגלל שיש פה מורכבות של המון גורמים שמעורבים ביחד מכל הכיוונים בנושא שבסופו של דבר הוא נושא אחד, לא תמיד ניתן לתת את המענה הסופי כמו שהלקוח הסופי שלנו, התושב, ההורה באמת רוצה. לגבי היועצים בבתי הספר פה נעשה באמת בדיקה האם ניתן לחזק משהו ולתגבר.

תודה רבה לכולכם.

רשמה: לירז ג'בלי
ע. אישית למנהלת אגף החינוך

העתקים למשתתפים

עיריית רמת־גן
אגף החינוך

ביאליק 76, בית אלרם, קומה ב' רמת־גן | **טל.** 03-6753508 | **פקס.** 03-6753427
לשרותך: מוקד 109 **פייסבוק:** עיריית רמת־גן www.ramat-gan.muni.il